

Las Squadras

1

Informaziuns generalas e messadi tier la radunanza communal dils 14 da december 2023

Messadi per la radunanza communal dils 14-12-2023

Messadi per la radunanza communal dils 14-12-2023 allas 20.00 uras a Surrein

La suprastanza communal suttametta a Vus las suandontas fatschentas:

1. Avertura e beinvegni
2. Elecziun da 2 dumbravuschs
3. Protocol dalla davosa radunanza communal dils 23-08-2023
4. Tractazion ed approbaziun dil preventiv communal 2024
5. Fixaziun dils peis da taglia 2024
6. Elecziun da Martin Capaul sco suppleant dalla cumissiun da schatzeg dalla meglieraziun funsila
7. Tractazion ed approbaziun dil credit brut da 270'000 francs per la planisaziun dalla sanaziun dalla casa da scola Rabius
8. Orientaziuns
9. Varia

Tractanda 3: Protocol

Il protocol dalla radunanza communal dils 23-08-2023 ei staus exponius public e disponibels sin la pagina d'internet naven dils 01-09-2023 duront 30 dis. Il protocol sa era vegin abonnaus.

Tractanda 4: Tractazion ed approbaziun dil preventiv communal 2024

Il preventiv 2024 sa vegin retratgs sco usitau en fuorma da broschura tier la canzlia communal. Cheusut anfleis Vus ina tabella culla resumaziun dil preventiv 2024. Tier la preparaziun dil preventiv 2024 ei la suprastanza communal sebasada sin il plan da finanzas 2024-2028 ch'ei veginus approbaus igl october vargau. Il plan da finanzas muossa il svilup dalla situaziun finanziala el quen da gudogn e sperdita sco era las investiziuns che ston ni duessan vegin fatgas el decuors dils proxims tschun onns.

Ei spetga ils proxims onns grondas investiziuns sin la vischnaunca da Sumvitg. La suprastanza communal e la cumissiun da quen e gestiun ein perquei dil meini da canticuar cun la politica da finanzas e lavura vinavon cul plan da finanzas sco muossavia. Muort la situaziun finanziala ed a vesta dils projects che spetgan ein ils responsabels vinavon obligai d'agir bein ponderau e cun grond senn da responsabladad.

Il quen da gudogn e sperdita muossa las numerus spartas, nua che la vischnaunca ei engaschada, per tgei ch'ils mieds finanzials vegnan impundi e cun tgei entradas ch'ins astga quintar. Ina gronda part dallas expensas dil quen da gudogn e sperdita ei definada cun cunvegnas da prestaziun, contracts, leschas ni entras la structura e la situaziun topografica da nossa vischnaunca. La suandonta tabella muossa las summas totalas dallas diesch spartas dil preventiv 2024 cul saldo corrispondent.

sparta	expensas	entradas	saldo
0 administraziun generala	830'500	231'300	599'200
1 segirtad publica	282'600	172'000	110'600
2 scolaziun	2'109'650	222'300	1'887'350
3 cultura, sport, baselgia	315'700	29'200	286'500
4 sanedad	939'600	22'000	917'600
5 ovras socialas	187'800	5'000	182'800
6 traffic	1'209'180	409'100	800'080
7 protecziun digl ambient ed organisaziun dil territori	988'500	844'700	143'800
8 economia publica	1'947'170	3'201'400	-1'254'230
9 finanzas e taglias	82'700	4'788'600	-4'705'900
total	8'893'400	9'925'600	-1'032'200

La gronda part dallas posiziuns dallas expensas ed entradas dil preventiv 2024 ein semegliontas, era sche singulas posiziuns ein influenzadas autruisa che las summas dil preventiv per igl onn 2023. Il preventiv siara cun expensas da 8'893 milliuns francs visavi entradas da 9'925 milliuns francs cun in gudogn da 1'032'200 francs. Il cashflow, vul dir il gudogn brut avon deducziun dallas amortisaziuns mutta a 1'484'150 francs.

Detagliadas informaziuns tiel quen da gudogn e sperdita sco era tiel quen d'investiziuns vegnan presentadas a caschun dalla radunanza communal.

Il quen d'investiziuns dat ina survesta dils projects previ per igl onn 2024. La suprastanza communalia ei stada premurada da risguardar mo las investiziuns ch'ein necessarias. La suprastanza communalia ei pertscharta dall'obligaziun da nezegiar tut las pusseivladads da spargn tier la realisaziun dils projects.

Il quen d'investiziun per l'auter onn cuntegn ils suandonts projects:

- sanazion stan da schibas Sulagval
- planisaziun sanazion ed engrondaziun casa scola Sumvitg
- planisaziun sanazion casa da scola Rabius
- dislocaziun senda dalla Greina
- senda Lag da Laus – Darguns
- sanazion Via Camon, Cumpadials
- plaz da sentupada Via Curtinatsch, Cumpadials
- sanazion provediment d'aua Surrein
- planisaziun sanazion provediment d'aua Val
- planisaziun colligaziuns implorts provediment d'aua
- planisaziun sanazion canalisaziun Acla – Staziun
- planisaziun rempars a Falens e Plaun Petschen
- lavineras Puzzastg
- meglieraziun funsila Sumvitg
- planisaziun sanazion provediment d'aua Alp Naustgel
- planisaziun sanazion vias da meglieraziun Rabius
- sanazion tegia da Runé
- projects forestals
- project Lag Salischinas
- planisaziun project ovra hidraulica Resgia, Rabius
- cumpra terren per project casa da persunal Rabius/Fraissen

	preventiv 2024	preventiv 2023	quen 2022
quen da gudogn e sperdita			
expensas	8'893'400	8'849'550	8'982'977
entradas	9'925'600	10'148'600	9'512'073

	surpli d'expensas	surpli d'entradas	
	1'032'200	1'299'050	529'096

	quen d'investiziun		
expensas	5'818'000	5'146'000	3'878'358
entradas	2'024'500	2'332'000	2'223'204
investiziuns nettas	3'793'500	2'814'000	1'655'155

	fluctuaziun dil capital		
amortisaziuns	347'100	305'400	585'057
remessas e deposits	118'350	1'103'400	1'056'990
retratgas	13'500	13'500	41'757

	gudogn brut cash flow		
investiziuns nettas	3'793'500	2'814'000	1'655'155

	surpli da finanziaziun		
deficit da finanziaziun	2'309'350	119'650	474'231
grad d'atgna finanziaziun	39 %	96 %	129 %

Il preventiv per igl onn 2024 muossa ora investiziuns nettas da 3'793'500 francs, quei tier in cashflow da 1'484'150 francs. Il cashflow che muossa il gudogn avon las amortisaziuns indichescha la summa che stat a disposizion per investiziuns nettas senza carschentar il deivet. Las investiziuns previdas per igl onn 2024 pretendan consequentamein in augment dil deivet.

Proposta

La suprastanza communalia propona alla radunanza communalia d'approbar il preventiv 2024 sco presentaus.

Tractanda 5: Fixaziun dils peis da taglia per 2024

Conform agl art. 30 al.1 lit. c) dalla constituziun communalia ha la radunanza communalia d'approbar annualmein ils peis da taglia. Il preventiv 2024 ei vegnius concepius cun risguardar il pei da taglia sin entradas e facultad sco entochen dacheu cun 105 % dalla taglia cantunala sempla. Malgrad il resultat previu propona la suprastanza communalia da schar ils peis da taglia per 2024 sco tochen dacheu.

Pei da taglia per taglia ordinaria

Tenor art. 3 al. 2 dalla lescha da taglia communalia fixescha la radunanza communalia annualmein il pei da taglia sin las entradas e sin la facultad.

Pei da taglia per taglia sin schischom

Tenor art. 5 al. 2 dalla lescha da taglia communalia fixescha la radunanza communalia annualmein il pei da taglia dalla taglia sin schischom.

Proposta

La suprastanza communalia propona da schar il pei da taglia sin entradas e facultad per 2024 sco tochen dacheu sin 105 % dalla taglia cantunala sempla e da schar il pei da taglia per la taglia sin schischom per 2024 sco tochen dacheu sin 1.3 % dalla valur da taglia.

Tractanda 6: Elecziun da Martin Capaul sco suppleant dalla cumissiun da schazetg dalla meglieraziun funsila

Avon entgins meins ei il suppleant dalla cumissiun da schazetg dalla meglieraziun funsila Arno Casanova morts. Nus admettein als confamiliars nossa sincera condolentscha e ch'il Divin regali al defunct il ruous perpeten. Muort il mortori ei la suprastanza communalia ida sin la tscherca d'in successur. Ei legra la suprastanza communalia da saver nominar cun **Martin Capaul**, Lumbrein sco niev suppleant dalla cumissiun da schazetg in persuna cumpetenta. Martin Capaul ha 43 onns, habitescha a Lumbrein nua ch'el meina in menaschi puril. La suprastanza communalia engrazia a Martin Capaul per la promtadad da star a disposizion sco suppleant dalla cumissiun da schazetg.

Sin fundament digl art. 6 e) dil reglement per la meglieraziun funsila elegia la radunanza communala ils suppleants dalla cumissiun da schazetg. A caschun dalla radunanza communal sa secapescha era vegnir fatg ulteriuras nominaziuns.

Proposta

La suprastanza communal propona alla radunanza communal d'eleger Martin Capaul, Lumbrein sco niev suppleant dalla cumissiun da schazetg dalla meglieraziun funsila.

Tractanda 7: Tractaziun ed approbaziun dil credit brut da 270'000 francs per la planisaziun della sanaziun della casa da scola Rabius

Dapresent van nos affons dalla scoletta e dall'emprema entochen la sisavla classa a Rabius a scola. Ils baghetgs da scola a Rabius ein vegni baghegiai igl onn 1962. Grazia al manteniment ch'ei adina puspei vegnius fatgs sepresentan las stanzas da scola en in dètg bien stan e vegnan schazegiadas dils affons e dallas personas d'instrucziun. Muort la vegliadetgna dils baghetgs ei la suprastanza communalia già dapi entgins onns pertscharta ch'ei basegna proximamein ina sanaziun energetica e dil scaldament pli gronda. Sin camond digl uffeci cantunal per la segirtad da victualias e per la sanadad dils animals eis ei stau necessari da mesirar la concentrasiun dil gas da radon en casa da scola a Rabius. Ils resultats dallas mesiraziuns obligadas da radon dils onns 2021 e 2022 els baghetgs da scola cun halla da gimnastica e cun la scoletta han mussau che la concentrasiun da radon ei en pliras stanzas sur la toleranza lubida. En stanzas da scola che vegnan duvradas pli che 15 uras ad jamna astga la concentrasiun da radon buca survargar 300 Bq/m³. Las mesiraziuns han mussau che la concentrasiun da radon survarga en entginas stanzas da scola cun 1500 Bq/m³ per lunsch la valeta lubida. Ord quei motiv ha igl uffeci cantunal per la segirtad da victualias e per la sanadad d'animals ordinau ina sanaziun da radon. Entochen la realisaziun dalla sanaziun sto vegnir mess entuorn mesiras temporaras per reducir la concentrasiun. La pli impurtonta mesira ei da luftegiar regularmein ed intensiv las stanzas. La suprastanza communalha muort la situaziun da radon nezegiua la caschun d'analisar il stan dils baghetgs da rudien. Ella ha perquei elegiu igl atun 2022 ina cumissiun ch'ei s'occupada cun ils baghetgs e las pusseivladads da sanaziun. Alla cumissiun fan part Otto Beer, Rest Luis Cajacob, Ignaz Deplazes, Renato Monn, gerau Gion Battesta Huonder ed il canzlist communal Fabian Collenberg. La cumissiun ei vegnida incaricada dalla suprastanza communal cun suandonts pensums:

- fixar las finamiras dalla sanaziun,
- analisar la situaziun dil baghetg ed elaborar variantas da sanaziun,
- elaborar in schazetg da cuosts per las differentas variantas sco basa da decisio,
- proponer la varianta la pli adattada cun l'argumentaziun corrispondenta per mauns dalla suprastanza communalia.

Ensemes cun personas dil fatg sut l'egida dil *biro d'architectura Albertin* da Haldenstein ha la cumissiun discutau ed analisau pliras variantas da sanaziun.

Per la suprastanza communalia ei la necessitat d'ina casa da scola en vischerna da comunala indispendabla. Suandonta tabella muossa il diember d'affons che frequenta la scola a Rabius actualmein ed egl avegnir.

onn da scola	23/24	24/25	25/26	26/27	27/28
1. scoletta	5	10	7	6	11
2. scoletta	7	5	10	7	6
1. classa	8	7	5	10	7
2. classa	5	8	7	5	10
3. classa	7	5	8	7	5
4. classa	7	7	5	8	7
5. classa	10	7	7	5	8
6. classa	10	10	7	7	5
total	59	59	56	55	59

Sper il diever per la scola ei il baghetg era da gronda impurtonza per la veta culturala cun las activitads dallas uniuns. Era quei duei vegnir mantenu egl avegnir.

Studia da variantas

Ils baghetgs da scola ein vegni eregi igl onn 1962. Muort questa vegliadetgna ei la cumissiun era s'occupada cun la varianta da spazzar ils baghetgs e reconstruir in niev baghetg. Tier l'analisa dalla situaziun eis ei vegniu constatau ch'igl ei adina puspei vegniu fatg sanaziuns pintgas, seigi quei tier finiastras ni era remeduras internas. La davosa sanaziun interna ei vegnida fatga la stad 2017. Cunquei che la substansa dil baghetg se presenta aunc en in sufficient stan eis ei beinspert semussau che la varianta da spazzar e reconstruir in niev baghetg ei ord vesta dils cuosts e la persistenza da materials buc in'opziun. L'analisa ha plinavon mussau ch'ei basegna suandontas sanaziuns:

- sanaziun da radon
- sanaziun dil scaldament
- sanaziun dallas installaziuns d'electricitat
- sanaziun dallas installaziuns sanitarias
- sanaziun dil manti dil baghetg
- installaziun d'in indrez fotovoltaic

Ils planisaders han suenter haver analisau il baghetg presentau alla cumissiun ed alla suprastanza communalia duas ulteriuras variantas da sanaziun.

Varianta 1

L'emprema varianta mutta ina sanaziun minimala cun la finamira primara da sligiar la problematica cun la concentratzion da radon. Questa sanaziun cumpeglia il suandont:

- sanaziun da radon
- remplazzament scaldament
- sanaziun rudimentara da glisch ed electricitat
- sanaziun rudimentara installaziuns sanitaras

Ils cuosts per quella sanaziun ein vegni schazegiai en rama dalla studia sin 242'000 francs (+ / - 25 %).

Varianta 2

Tier la varianta 2 setracta ei d'ina sanaziun pli gronda che cumpeglia il suandont:

- sanaziun da radon
- remplazzament dil scaldament
- sanaziun parziale installaziuns da glisch e d'electricitat
- sanaziun parziale installaziuns sanitaras
- installaziun d'in indrez fotovoltaic
- sanaziun dil manti dils baghetgs

Ils cuosts per quella sanaziun ein calculai cun circa 2'500'000 francs (+ / - 25 %).

Tier omisduas variantas eis ei pusseivel d'instruir duront il temps da sanaziun.

La suprastanza communal ha sin fundament dalla presentaziun dallas variantas valetau las variantas ed ei vegnida tier la conclusiun da perseguitar vinavon la varianta 2, pia ina sanaziun pli gronda. Damai ch'ins sto quintar ils proxims onns cun differentas sanaziuns, seigi quei tier installaziuns d'electricitat/glisch ni tier installaziuns sanitaras sco era sin fundament dil fatg che la suprastanza communal vul promover la producziun d'energia regenerabla ils proxims onns cun indrezs solars ha la suprastanza communal valetau la varianta 2 sco pli persistenta. Cun la varianta 1 eis ei pusseivel da sligiar la problematica da radon, denton vegnan autres investiziuns spustadas. Da menziunar eis ei ch'ei setracta da sulettamein ina studia. En ina proxima fasa vegnan tuttas posiziuns da sanaziun aunc inagada analisadas en detagl per silsuenter haver ina buna basa da decider definitivamein tgei sanaziuns che dueien succeder ed en tgei rama.

Cuosts da planisaziun

Sesbasond sin la decisiun en favur da varianta 2 ha la suprastanza communal schau offerir las lavurs per la planisaziun da detagl. Ils cuosts per tala planisaziun muntan totalmein 222'000 francs. Risguardond ils cuosts occurri ed ina reserva pintga basegna ei pia in credit da planisaziun da totalmein 270'000 francs per la proxima fasa ch'inclusa tuttas lavurs da planisaziun entochen e cun scriver ora las lavurs.

Ils cuosts semetten ensemble sco suonda:

posizion	cuosts
mesiraziun dil baghetg	frs. 10'000.--
planisaziun d'electricitat	frs. 31'000.--
lavus d'inschignier fatgs sanitars e da scaldament	frs. 35'000.--
fisica da baghegiar	frs. 9'000.--
lavur d'architectura	frs. 104'000.--
direczion da lavurs	frs. 35'000.--
cuosts occurri entochen oz reserva	frs. 44'000.--
total	frs. 270'000.--

Cura che la planisaziun da detagl ei fatga, in project ed ils cuosts effectivs ein avon maun vegn il project puttamein alla radunanza communal respectivamein alla cuminanza dils votants. Quei vegn probablamein a succeder el decuors dil davos quartal digl onn 2024. Tenor plan da termins eis ei previu d'entscheiver cun la sanaziun la stad 2025 gest suenter la finiziun digl onn da scola 2024/2025.

Conclusiun

La casa da scola Rabius ei sco liug d'instrucziun per la scoletta ed il scalem primar da gronda impurtonza per nossa vischnaunca. Muort la problematica cun il radon ei ina sanaziun indispensabla per garantir la scola sco liug per l'instrucziun dils affons da nossa vischnaunca. Malgrad la vegliadetgna dil baghetg sepresenta quel per gronda part aunc en in détig bien stan. Tuttina spetgan ils proxims onns investiziuns. Ord quei motiv fa ei negin senn da sulettamein far las investiziuns necessarias per eliminar il problem cun la concentratzion da radon.

Proposta

La suprastanza communal propona alla radunanza communal d'approbar il credit brut da 270'000 francs per la planisaziun dalla sanaziun dalla casa da scola Rabius.

Informaziuns cuortas

Per la finiziun digl onn

La suprastanza communal engrazia a tut tgi che ei duront quest onn s'engascha sin ina moda ni l'autra per nossa communitad e giavische a Vus, prezziadas convischinas, prezai convischins, in bi temps d'avent e bialas e benedidas fiastas da Nadal. Pigl onn niev giavischein a tuts bia anim, plascher ed era cuntentientscha el mintgadi e quei en buna sanadad e cun ina buna purziun humor.

Editura

Vischnaunca Sumvitg, Via Quadras Su 10, 7175 Sumvitg
 telefon: 081 920 25 00
 e-mail: info@sumvitg.ch